

mange endnu grellere, og i disse Dage har jeg af mange ærede Medlemmer her af dette Ting hørt saadanne fremsføre; thi man maa jo ikke glemme, at ved denne Ejendom, som jeg her nævner, var der blivende Værdier og visse Værdiegenstaber, som kun alt for ofte mangle ved andre industrielle Anlæg. Her var nemlig en Veligheden i den anerkendt naturkønneste Egn af Danmark, her var et betydeligt Jordtilliggende, deriblandt en stor Agermark af lermuldet, brænet, mærglet og gødningskraftig Jord, en Overtillingseng med Kunstanaelg, en smuk Stov, 6 nette Lejehuse med Haber til, der jo i denne smukke Egn afgav en betydelig Lejeindtægt, medens der i alt Fald ved mange Industrianaelg, naar de forulthte, kun er Værdien af den Grund, de staa paa og Værdien af Bygningerne til Nedrivelse og af de forældede Maskinens Salg som gammelt Jærn. Der er imidlertid endnu i en anden Henseende noget ganske lærerigt ved dette Tilfælde. Jeg holder her i min Haand en Afskrift af en Takationsforretning, der er afsluttet den 7de April 1883 over nævnte Ejendom. De af Retten udmeldte Takatorer fandt sig paa Grund af Ejendommens særegne Bestaaenhed foranledigede til at forlange sig supplerede med et Par sagkyndige. Retten imødelom denne Anmodning, og der udnævntes et Par saadanne, en, der var sagkyndig særlig paa Klædefabrikationens Omraade, og en, der havde Forstand paa at bedømme Vandkraftens Styrke og Værdi. Takationsforretningen afholdtes saaledes, som den her findes beskrevet paa en meget omhyggelig og meget klar og en, som det synes mig, overordentlig nøgtern Maade. Denne Forretning afholdtes saaledes, at de tvende først udnævnte Mænd takserede Grejs Mølle som Vandejendom alene til 74,000 Kr. Kornmøllen, der, efter de Takatorerne foreliggende virkelige Oplysninger, paa den Tid gav en aarlig Nettoindtægt af 2000 Kr., altsaa kapitaliseret havde en Værdi af 50,000 Kr., satte de kun til 18,000 Kr. Den sagkyndige paa Fabrikens Omraade, nemlig en Klædefabrikant, takserede Fabrikken, dens Bygninger og Maskiner til 178,756 Kr., og den anden sagkyndige paa Vandværkets Omraade, en Vandvæjenkommissær, takserede Vandkraften til at være lig 30 Hestes Kraft, og i sin Beregning af det Kulforbrug, hvorved en Dampmaskine skulde udvilde den samme Kraft, kom han til det Resultat, at der vilde bruges Kul til et Beløb af om Næret 4,650 Kr., hvilket vilde give Vandkraften en Værdi af 93,000 Kr. Man ansatte dog paa Grund af Fabrikens uheldige Gang denne Værdi til

55,000 Kr. Alt dette sammenlagt, og efter at der endnu var stekt en samlet yderligere Medsættelse af Takatorerne, gav til Resultat, at hele Anlægget og Ejendommen blev ansat til 315,000 Kr. Kun knap 5 Aar efter kom, som før nævnt, Tvangsauktionerne, og over for denne Takationssum paa 315,000 Kr., der var fremkommet ved den af mig her skildrede, overordentlig omhyggelige og nøgtern foretagne Takation, stod da en Salgsum af 80,000 Kr. Det forekommer mig efter dette Eksempel, at det kunde være høist tvivlsomt, om Takationen af lignende Ejendomme i Fremtiden vilde kunne komme til at frembyde meget bedre Resultater. Det er imidlertid ikke hermed min Mening at ville idtale nogen afgørende Dom om, at det skulde være aldeles ugørligt gennem maatte meget skarpe Takationsregler at komme til bedre Resultater i saa Henseende, lige saa lidt som det er min Mening, at jeg vil gøre det af mig fremdragne Eksempel til at være normgivende for vore industrielle Ejendomme. Tvært imod, jeg er villig til at gaa ud fra, at en meget stor Del af vore industrielle Ejendomme, ja maatte endog saa Hovedmassen af dem, under visse Forhold ville kunne afgive ret betryggende Pantessikkerhed, men jeg gad gerne spørge, hvor mange af den Slags vilde gaa ind i en saadan Forening, hvor de med det samme maa paatage sig solidarisk Ansvar med de mindre velstillede, industrielle Anlæg, der selvfølgelig alle som een vilde ty til Foreningen? I den Anledning turde jeg maatte tillade mig at rette et bestemt Spørgsmaal til den høstærede Indenrigsminister. Der er jo nemlig, som vi se i Bemærkningerne til Lovforslaget, indkommet Laanebegøring til det ret betydelige Beløb c. 6 Millioner Kr. Der paaftaas imidlertid — med hvor megen Sandhed ved jeg ikke — at disse Laanebegøringere ere fremkomne ved gentagne, fornyede Henvendelser, delvis ved personlig Paavirkning, og at der mangler al forbindelse Forpligtelse til at skulle lade dem effektuere, naar der i Virkeligheden kommer en Forening i Stand. Denne Paastand afkræftes jo ganske vist ikke af det meget forsigtige Udtryk, som Bemærkningerne benytte og gentagne Gange benytte, nemlig „eventuelle Laansøgere“. Paastanden afkræftes ej heller af en Opfordring til Tegning af disse Laan, som jeg her har liggende for mig, thi ikke blot indeholder denne Tegning til Laan ikke noget som helst forbindende for Laansøgerne, men meget mere indeholder den et bestemt, paa Forhaand taget Forbehold af dem om, at disse Begøringere ikke skulle have nogen bindende Virkning. Hvor vidt nu de Tegninger, der ere forelagte den højt-